BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2002. október 30.)

az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke értelmében végrehajtott eljárásról

(COMP/E-2/37.784 – Műtárgypiaci aukciós házak)

(az értesítés a C(2002) 4283 végleges dokumentummal, valamint a C(2002) 4283/7 és a C(2002 4283/8 helyesbítésekkel történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2005/590/EK)

A Bizottság 2002. október 30-án határozatot fogadott el (C(2002) 4283 végleges) az EK-Szerződés 81. cikke, illetve az EGT-megállapodás 53. cikke értelmében végrehajtott eljárásról. A Bizottság 2002. november 6-án írásbeli eljárás útján jóváhagyta a C(2002) 4283 végleges határozat C(2002) 4283/5 változatát helyesbítő C(2002) 4283/7, valamint a C(2002) 4283 végleges határozat C(2002) 4283/6 változatát helyesbítő C(2002) 4283/8 dokumentumokat. Az 17. rendelet [1] 21. cikkének rendelkezéseivel összhangban a Bizottság közzéteszi a felek nevét és a határozat fő tartalmát, tekintettel a vállalkozások üzleti érdekeinek védelmére vonatkozó jogos érdekére. A határozat teljes szövegének nem bizalmas változata az ügy hiteles nyelvén és a Bizottság munkanyelvein megtalálható a Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I. A JOGSÉRTÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

1. Címzettek

(1) E határozat címzettjei az alábbi vállalatok, illetve vállalatcsoportok:

— Christie's International plc,

— Sotheby's Holdings Inc.

2. A Jogsértés időtartama és természete

(2) A műtárgyak, régiségek, bútorok, illetve dísz- és emléktárgyak (a továbbiakban együtt és általában úgyis mint „műtárgyak") aukciós bizományosi értékesítésének világpiacát uraló két fő versenytárs, a Christie's International plc (továbbiakban „a Christie's") és a Sotheby's Holdings, Inc. (továbbiakban „a Sotheby's") 1993. április 30-tól kezdődően és 2000. február 7-ig bizonyíthatóan – olyan, az árakra és egyéb aukciós értékesítési feltételekre vonatkozó folytatólagos megállapodásban vettek részt, illetve magatartásukat oly módon hangolták össze amely ellentétes az EK-Szerződés 81. cikkének (1) bekezdésével, illetve az EGT-megállapodás 53. cikkével.

(3) Az említett vállalatok egyebek mellett megegyeztek, hogy az árvereztetők esetében azonos jutalékrendszert alkalmaznak, százalékosan rögzített árvereztetői jutalékrendszert vezetnek be (a korábbi megállapodásos jutalék helyett), megemelik az árvereztetői jutalékok összegét, illetve, hogy nem biztosítanak egyéni kedvezményeket az árvereztetőknek. Rögzítettek továbbá bizonyos egyéb üzleti feltételeket is, amelyek megakadályozták vagy korlátozták a versenyt a műtárgyaukciós piacon. Ezen túlmenően létrehoztak egy, a megállapodások és az összehangolt cselekvések kölcsönös betartásának ellenőrzésére szolgáló mechanizmust.

[1] HL 13., 1962.2.21., 204/62. o. A legutóbb az 1216/1999/EK rendelettel (HL L 148., 1999.6.15., 5. o.) módosított rendelet.

3. **A műtárgyaukciós szolgáltatások piaca**

(4) A műtárgyakat, régiségeket, bútorokat, valamint a dísz- és emléktárgyakat gyakran aukciók keretében kínálják fel értékesítésre. Arra vonatkozóan nem léteznek különösebb megkötések, hogy milyen típusú tárgyak értékesíthetők aukciós formában, illetve hogy ezeknek milyen minimális értékkel kell rendelkezniük. Aukciót szervezhetnek egy-egy meghatározott gyűjtemény anyagából, illetve valamely téma, tárgytípus, művészettörténeti korszak vagy művészeti ág középpontba állításával.

(5) Mindkét aukciós ház legfontosabb műtárgyaukciós helyszínei Londonban és New York-ban találhatók, de további központokban is tartanak rendszeres aukciókat, többek között Genfben, Zürichben, Amszterdamban, Rómában, Milánóban, Hong Kongban és Melbourneben. A leggazdagabbak által látogatott kiemelkedő műtárgy-értékesítések előkészítése és lebonyolítása fényűző és exkluzív társasági eseménynek számít.

(6) A nemzetközi szezonnal összehangolva az árveréseket jó előre leszervezik. A legjelentősebb árveréseket hagyományosan tavasszal és ősszel tartják; ennek megfelelően az aukciós házak bevételei, továbbá rendszeres tevékenységből származó nyeresége a második és negyedik negyedévre koncentrálódik.

(7) A műtárgyaikat értékesíteni kívánó tulajdonosok bizományba adják a tárgyakat az aukciósháznak, amely cserébe rendelkezésre bocsátja értékesítési tapasztalatait, megszervezi az árverést, elkészíti a katalógust és biztosítja az árverést megelőző nyilvánosságot. A tárgyakat rendszerint külön-külön (úgymond tételenként) kínálják fel megvételre. Többnyire még az egyébként teljes gyűjtemények részét képező darabokat is tételenkénti bontásban kínálják eladásra. Az aukciósház a megbízó ügynökeként értékesíti a tulajdonos birtokában lévő tárgyat, azaz kiszámlázza a vásárlónak a megvásárolt tárgyak ellenértékét, majd a befolyt értékesítési bevétel jutalékkal, költségekkel és adókkal csökkentett összegét átutalja a megbízónak. A megbízó/eladó felé kiszámlázott százalékos jutalék általánosan használt neve árvereztetői jutalék (vagy eladói jutalék). Ezt a jutalékot rendszerint a „leütési" árra vetítve adják meg; ez az az ár, amelyet az utolsó licitáló kínál és fizet a kikiáltott tárgyért. Az aukciókon a vevők felé is felszámítják a leütési ár bizonyos százalékát (ez a közvetítői díj).

4. **A kartell működése**

(8) 1993 áprilisától kezdődően a Christie's és a Sotheby's olyan közös tervet dolgozott ki, amellyel számos versenytényező esetében a versenyt korlátozni kívánták. Ezek túlnyomórészt az eladókra alkalmazott feltételekkel voltak kapcsolatosak, de voltak köztük a vásárlókra vonatkozó feltételek és egyéb tényezők is. Az elkövetkező években a terv különböző részleteit felsővezetői értekezleteken folyamatosan módosították és finomították, egészen 2000 februárjáig.

(9) A Christie's és a Sotheby's közötti megállapodás, illetve összehangolt magatartás részletesen a következő elemeket tartalmazta:

a) Eladókra vonatkozó megállapodások:

— megegyezés az árvereztetői jutalék sávos alkalmazását illetően [1],

— megegyezés a jutaléksávok alkalmazására vonatkozóan, többek között arról, hogy azok tárgyalással nem módosíthatók, azaz a sávok mellett nem adnak egyedi kedvezményt (kivéve, ha előzetesen volt ilyen),

— megegyezés a sávok bevezetési körülményeiről és időzítéséről,

— megegyezés a sávok betartásának ellenőrzéséről a megengedett kivételeket tartalmazó listák kicserélésével annak érdekében, hogy ellenőrizzék a megállapodás betartását, illetve egyeztessék és megakadályozzák az esetleges eltéréseket,

— megegyezés arra vonatkozóan, hogy az aukciókon az eladóknak nem biztosítanak garanciát a minimális árakra,

— megegyezés egy olyan képletben, amely szerint az esetlegesen a garantált ár fölött értékesített áruk esetében az értékesítési felárat megosztják,

— megegyezés abban, hogy az eladóknak nem fizetnek előleget az egyes tételek után,

— megegyezés, illetve egyeztetés az egyes aukciós értékesítések licitálási feltételeit illetően,

— megegyezés a kölcsönök minimális kamatairól,

— megegyezés a forgalmazóknak és megbízottaknak adott jutalékok limitálásáról, valamint a forgalmazóknak nyújtott biztosítások gyakorlatának korlátozásáról,

— megegyezés a bevezető jutalék fizetésének korlátozásáról (ami legfeljebb a közvetítői díj 1 %-a, ha nincs árvereztetői jutalék).

b) Vevőkre vonatkozó megállapodások:

— megegyezés a viszonteladóknak nyújtott hitel 90 napra való korlátozásáról.

[1] A sávos bázis azt jelenti, hogy az eladó felé az értékesítési bevétel után jutalékként felszámított százalékos összeg bizonyos küszöbértékeknél eltérő lesz. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minél magasabb a bizományban értékesített áru vételára, az eladó annál kevesebbet fizet.

c) Egyéb elemek:

— megegyezés a marketinglépések korlátozásában (a piaci részesedésre vonatkozó, továbbá a műtárgypiacon vagy annak egy szegmensében meglévő vezető pozícióval kapcsolatos igények, illetve állítások elkerülése).

(10) Ezenkívül a megállapodás szükséges érvényesítésének, illetve módosításának érdekében a partnerek rendszeres találkozókon vagy (telefonos) kapcsolattartókon keresztül egyeztettek és információkat cseréltek minden olyan tárgyban vagy témában (aukciók, eladók, forgalmazók, vevők), amely kettőjük között versenyt idézhetett volna elő vagy azt kiélezhette volna, illetve amely a verseny kizárására vonatkozó megegyezésüket egyéb más módon kikezdhette vagy veszélyeztethette volna.

II. BÍRSÁGOK

1. A bírság alapösszege

A jogsértés súlyossága

(11) Figyelembe véve a vizsgált magatartás természetét, a műtárgyaukciós piacra gyakorolt tényleges hatását és azt a tényt, hogy lefedte a teljes közös piacot, majd az EGT kialakítása után annak teljes egészét, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az e határozatban érintett vállalkozások súlyosan megsértették a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését.

A jogsértés természete

(12) A kartell szándékosan megsértette az EK-Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését. A résztvevők cselekedetük jogellenes voltának teljes tudatában egyeztek meg a titkos és intézményesített illegális együttműködésben, amely a két legjelentősebb műtárgypiaci aukciósház közötti verseny kizárására irányult. A jogsértés elsősorban árrögzítési gyakorlatokban nyilvánult meg, amelyek természetüknél fogva a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése és az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdése megszegésének legsúlyosabb formái közé tartoznak.

(13) A kartellmegállapodások megkötése, ellenőrzése és ösztönzése mindkét vállalatnál a legfelsőbb szintről indult ki. Egy ilyen megállapodás természeténél fogva jelentős versenytorzító hatást okoz, amelynek a kartellben résztvevő vállalatok a kizárólagos haszonélvezői, és amely rendkívül kártékony a vevőkre nézve.

A jogsértés hatása az EGT-n belül

(14) A jogsértést, amely az EGT-n belüli és azon kívüli eladásokat is érintette, a műtárgyaukciós piac két legjelentősebb vállalkozása követte el. Mindkét vállalat végrehajtotta a bevételek növelését célzó közös tervüket. Tekintettel az érintett vállalatok magas piaci részesedésére és arra a tényre, hogy a megállapodás magába foglalta a vállalatok EGT-n belüli összes értékesítését, a megállapodás érzékelhető hatást gyakorolt az EGT-piacra.

Az érintett piacok földrajzi kiterjedése

(15) Az eset súlyosságának értékelésekor a fentiek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kartell a Közösség teljes egészét, továbbá annak létrehozása után az EGT-t is érintette.

(16) A Bizottság így a bírság kiindulási összegét mindkét vállalkozás esetében 25,2 millió EUR értékben állapítja meg.

A jogsértés időtartama

(17) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a figyelembe veendő időszak 1993. április 30-tól 2000. február 7-ig terjed. Ez azt jelenti, hogy a jogsértés időtartama 6 év és 9 hónap. Következésképpen a jogsértés hosszan tartónak minősíthető, melynek alapján a súlyosság arányában megállapított összeget 65 %-kal meg kell emelni.

(18) A fentieknek megfelelően a Bizottság a bírság alapösszegét a következők szerint állapítja meg:

— Christie's: 41,58 millió EUR,

— Sotheby's: 41,58 millió EUR.

2. Súlyosbító és enyhítő körülmények

(19) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ebben az esetben sem súlyosbító, sem enyhítő körülmények nem vehetők figyelembe.

3. A 10 %-os forgalmi küszöb alkalmazása

(20) Mivel a Sotheby's számára a fentiek szerint kiszámított összeg meghaladja az e határozat meghozatalát megelőző évben elért világpiaci forgalom 10 %-át, a Sotheby's számára megállapított alapösszeg a 17. rendelet 15 cikke (2) bekezdésének megfelelően 34,05 millió euróra módosul.

4. **Az 1996. évi közlemény alkalmazása** [1]

(21) Mivel a mentesség iránti kérelmet 2000-ben nyújtották be az akkori érvényes közleménynek megfelelően, erre az esetre az 1996. évi közlemény vonatkozik, nem pedig a 2002-ben elfogadott felülvizsgált közlemény.

A bírság kiszabásának mellőzése, illetve összegének igen jelentős csökkentése („B szakasz")

(22) A Christie's elsőként tájékoztatta a Bizottságot a kartell létezéséről és állt elő döntő bizonyítékokkal vele kapcsolatban, ellenkező esetben nem derült volna fény a kartell létezésére. Ezen információ felfedésekor a Bizottság nem indított vizsgálatot, és nem állt rendelkezésére a kartell létezését megalapozó elégséges információ sem. A Christie's megszüntette továbbá a kartellben való részvételét és a Bizottság felé igazolta, hogy a bejelentett tevékenységgel összefüggésben már nem tart fenn semmiféle kapcsolatot a Sotheby's-zel, valamint alig néhány nappal azután, hogy a bizonyítékokat átadta a Bizottságnak, nyilatkozatot bocsátott ki az új árvereztetői jutalékrendszerről. Ezen túlmenően folyamatosan együttműködött a Bizottsággal, és nem volt eltökélt szándéka, hogy kényszerítse a Sotheby's-t a kartellben való részvételre, vagy hogy a Sotheby's közreműködésével ellentétben meghatározó szerepet játsszon a kartellben.

(23) A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a Christie's eleget tesz az 1996. évi közlemény B szakaszában előírt megfelelő feltételeknek.

A pénzbírság jelentős csökkentése („D szakasz")

(24) A Bizottság megállapítja, hogy a Sotheby's a vizsgálat időtartama alatt teljes mértékben együttműködött a Bizottsággal. Ezen túlmenően olyan információkat és bizonyítékokat is szolgáltatott a Bizottság számára, amelyek lényegesen hozzájárultak a jogsértés megtörténtének megállapításához. Nem vitatta továbbá a lényeget illetően azokat a tényeket, amelyekre a Bizottság állításait alapozta, és beismerte, hogy a jogsértés számos eleme a Bizottság által e határozatban ismertetett formában valósult meg.

(25) A Sotheby's ezzel eleget tesz a közlemény D szakaszának első és második francia bekezdésében előírt feltételnek.

Következtetés az 1996. évi közlemény alkalmazását illetően

(26) Végkövetkeztetésként a Bizottság e határozat címzettjei részére – tekintettel együttműködésük természetére és az 1996. évi közleményben megfogalmazott feltételekre a bírságok megfelelő összegeinek alábbiak szerinti csökkentését biztosítja:

— a Christie's részére: 100 %,

— a Sotheby's részére: 40 %.

5. **Határozat**

(27) A kiszabott bírságok a következők:

— Christie's International plc: 0 millió EUR,

— Sotheby's Holding Inc.: 20,4 millió EUR.

(28) A nevezett vállalkozásoknak, amennyiben még nem tették meg, haladéktalanul fel kell hagyniuk a jogsértéssel, és tartózkodniuk kell az ebben az esetben történt jogsértéshez hasonló cselekmények vagy gyakorlat megismétlésétől, továbbá ilyen tárgyú vagy hatású intézkedések megtételétől.

---

[1] A Bizottság közleménye a kartellek esetében a bírság kiszabásának mellőzéséről vagy a bírság összegének csökkentéséről (HL C. 207., 1996.7.18., 4. o).